

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἁγίου Λαζάρου

π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν

Τὸ προοίμιό τοῦ Σταυροῦ.

«Τὴν ψυχωφελῆ, πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν, καὶ τὴν Ἁγίαν Ἑβδομάδα τὸ σὸν πάθος, αἰτοῦμεν κατιδεῖν Φιλάνθρωπε ...» Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ στιχηροῦ στὸν ἑσπερινό τῆς Παρασκευῆς, πρὶν τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, τελειώνει ἡ Μεγάλῃ Σαρακοστή. Μπαίνουμε πιά στὴν «Ἁγία Ἑβδομάδα», στὴν περίοδο τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Περίοδος ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου.

Τὰ γεγονότα τῆς διπλῆς γιορτῆς, ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀναφέρονται στὰ λειτουργικὰ κείμενα σὰν «προοίμιό τοῦ Σταυροῦ». Ἔτσι, γιὰ νὰ καταλάβουμε καλύτερα αὐτὰ τὰ γεγονότα, θὰ πρέπει νὰ τὰ δοῦμε μέσα στὰ πλαίσια τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδας.

Τὸ κοινὸ ἀπολυτικίό τῶν δύο αὐτῶν ἡμερῶν: «τὴν κοινήν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἤγειρας τὸν Λάζαρον,

Χριστὲ ὁ Θεός...» μᾶς βεβαιώνει, μεκατηγορηματικὸ τρόπο, γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς κοινῆς ἀνάστασης. Εἶναι πολὺ σημαντικό ὅτι μία ἀπὸ τὶς μεγάλες γιορτὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα, γίνεται ὁ ὁδηγὸς στὴν πορεία μας μέσα στὸ σκοτάδι τοῦ Σταυροῦ. Ἐτσι τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ λάμπουν ὄχι μόνο στὸ τέλος τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας ἀλλὰ καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς. Τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ φωτίζουν αὐτὸ τὸ σκοτάδι καὶ ἀποκαλύπτουν τὸ βαθὺ καὶ τελικὸ νόημά του.

Ὅλοι ὅσοι εἶναι ἐξοικειωμένοι μὲ τὴν Ὁρθόδοξη λατρεία γνωρίζουν τὸν ιδιότυπο, σχεδὸν παράδοξο, χαρακτήρα τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου. Εἶναι, θαλέγαμε, Κυριακὴ καὶ ὄχι Σάββατο, δηλαδὴ ἔχουμε μέσα στὸ Σάββατο ἀναστάσιμη ἀκολουθία. Ξέρουμε ὅτι τὸ Σάββατο εἶναι βασικὰ ἀφιερωμένο στοὺς τεθνεῶτες καὶ ἡ Θεία Λειτουργία γίνεται στὴ μνήμη τους. Ὅμως τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶναι διαφορετικὸ. Ἡ χαρὰ ποὺ διαποτίζει τὶς ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς ἡμέρας τονίζει ἓνα κεντρικὸ θέμα: τὴν ἐπερχόμενη νίκη τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ Ἄδη.

Ἄδης εἶναι ὁ βιβλικὸς ὄρος ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ὀρίσει τὸ θάνατο μὲ τὴν παγκόσμια δύναμή του, ποὺ μὲ τὰ ἀδιαπέραστα σκότη καὶ τὴ φθορὰ καταπίνει κάθε ζωὴ καὶ δηλητηριάζει ὀλόκληρο τὸ σύμπαν. Ἀλλὰ τώρα, μὲ τὴν ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου, ὁ «θάνατος ἀρχίζει νὰ τρέμει». Ἀκριβῶς ἀπὸ δῶ ἀρχίζει ἡ ἀποφασιστικὴ μονομαχία ἀνάμεσα στὴ Ζωὴ καὶ τὸ Θάνατο καὶ μᾶς προσφέρει τὸ κλειδί γιὰ μία πλήρη κατανόηση τοῦ λειτουργικοῦ μυστηρίου τοῦ Πάσχα.

Στὴν πρώτη Ἐκκλησία, τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου ὀνομαζόταν «ἀναγγελία τοῦ Πάσχα». Πραγματικὰ αὐτὸ τὸ Σάββατο ἀναγγέλει, προμηνύει,

τὸ ὑπέροχο φῶς καὶ τὴγαλήνη τοῦ ἐπομένου Σαββάτου, τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Σαββάτου, πὺ εἶναι ἡμέρα τοῦ Ζωηφόρου Τάφου.

Τὸ πρῶτο μας βῆμα ἄς εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ καταλάβουμε τὸ ἐξῆς: ὁ Λάζαρος, ὁ φίλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ προσωποποίηση ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ φυσικὰ κάθε ἀνθρώπου ξεχωριστὰ. Ἡ Βηθανία, ἡ πατρίδα τοῦ Λαζάρου, εἶναι τὸ σύμβολο ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ καθενός. Ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς δημιουργήθηκε νὰ εἶναι φίλος τοῦ Θεοῦ καὶ κλήθηκε σ' αὐτὴ τὴ θεϊκὴ Φιλία πὺ εἶναι ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ, ἡ κοινωνία μαζί Του, ἡ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ Του. «Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων» (Ἰω. 1, 4). Καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ φίλος (ὁ ἀνθρώπος), τὸν ὁποῖο τόσο ἀγαπάει ὁ Θεὸς καὶ τὸν ὁποῖο μόνο ἀπὸ ἀγάπη δημιούργησε, δηλαδὴ τὸν ἔφερε στὴ ζωὴ, τώρα καταστρέφεται, ἐκμηδενίζεται ἀπὸ μία δύναμη πὺ δὲν τὴ δημιούργησε ὁ Θεός: τὸ θάνατο. Ὁ Θεὸς συναντᾷ μέσα στὸν κόσμο, πὺ Αὐτὸς δημιούργησε, μία δύναμη πὺ καταστρέφει τὸ ἔργο Του καὶ ἐκμηδενίζει τὸ σχέδιό Του. Ἔτσι ὁ κόσμος δὲν εἶναι πια παρὰ θρῆνος καὶ πόνος, δάκρυα καὶ θάνατος.

Πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτό; Πῶς συνέβηκε κάτι τέτοιο; Αὐτὰ εἶναι ἐρωτήματα πὺ διαφαίνονται στὴ λεπτομερῆ διήγηση πὺ κάνει ὁ Ἰωάννης στὸ Εὐαγγέλιό του γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ὅταν ἔφτασε στὸν τάφο τοῦ φίλου Του Λαζάρου. «Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσι αὐτῷ· Κύριε ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς». (Ἰω. 11, 35). Γιατί, ἀλήθεια, ὁ Κύριος δακρῦζει βλέποντας τὸ νεκρὸ Λάζαρο ἀφοῦ γνωρίζει ὅτι σὲ λίγα λεπτὰ ὁ ἴδιος θὰ τοῦ δώσει ζωὴ; Μερικοὶ Βυζαντινοὶ ὑμνογράφοι βρίσκονται σὲ ἀμηχανία σχετικὰ μὲ τὸ ἀληθινὸ νόημα αὐτῶν τῶν δακρῦων. Μιλᾷνε γιὰ δάκρυα πὺ χύνει ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἡ δύναμη τῆς ἀνάστασης ἀνήκει στὴ θεϊκὴ Του

φύση. Ἡ Ὁρθόδοξη ὁμως Ἐκκλησία μᾶς διδάσκει ὅτι ὅλες οἱ πράξεις τοῦ Χριστοῦ ἦταν «Θεανδρικές», δηλαδή θεϊκὲς καὶ ἀνθρώπινες ταυτόχρονα. Οἱ πράξεις Του εἶναι πράξεις ἑνὸς καὶ τοῦαυτοῦ Θεοῦ-Ἀνθρώπου, τοῦ σαρκωμένου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτός, λοιπόν, πὺν δακρύζει δὲν εἶναι μόνο Ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ Θεός, καὶ Αὐτὸς πὺν καλεῖ τὸν Λάζαρο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν τάφο δὲν εἶναι μόνο Θεὸς ἀλλὰ καὶ Ἄνθρωπος ταυτόχρονα. Ἐπομένως αὐτὰ τὰ δάκρυα εἶναι θεία δάκρυα. Ὁ Ἰησοῦς κλαίει γιατί βλέπει τὸ θρίαμβο τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς στὸν κόσμο τὸ δημιουργημένο ἀπὸ τὸν Θεό.

«Κύριε, ἤδη ὄζει...», λέει ἡ Μάρθα καὶ μαζί της οἱ παρεστῶτες Ἰουδαῖοι, προσπαθώντας νὰ ἐμποδίσουν τὸν Ἰησοῦ νὰ πλησιάσει τὸ νεκρό. Αὐτὴ ἡ φοβερὴ προειδοποίηση ἀφορᾷ ὁλόκληρο τὸν κόσμο, ὅλη τὴ ζωὴ. Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Αὐτὸς κάλεσε τὸν ἄνθρωπο νὰ ζήσει μέσα στὴ θεία πραγματικότητα τῆς ζωῆς καὶ ἐκεῖνος τώρα «ὄζει» (μυρίζει ἄσχημα). Ὁ κόσμος δημιουργήθηκε νὰ ἀντανακλᾷ καὶ νὰ φανερώνει τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖνος «ὄζει»...

Στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου ὁ Θεὸς συναντᾷ τὸ Θάνατο, τὴν πραγματικότητα πὺν εἶναι ἀντι-ζωὴ, πὺν εἶναι διάλυση καὶ ἀπόγνωση. Ὁ Θεὸς συναντᾷ τὸν ἐχθρό Του, ὁ ὅποιος τοῦ ἀπέσπασε τὸν κόσμο Του καὶ ἔγινε ὁ ἴδιος «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου». Καὶ ὅλοι ἐμεῖς πὺν ἀκολουθοῦμε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καθὼς πλησιάζει στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου, μπαίνουμε μαζί Του στὴ «δικὴ Του ὥρα» («ἰδοὺ ἡγγικεν ἡ ὥρα...»)· στὴν ὥρα γιὰ τὴν ὁποία πολὺ συχνὰ εἶχε μιλήσει καὶ τὴν εἶχε παρουσιάσει σὰν τὸ ἀποκορύφωμα, τὸ πλήρωμα ὁλοκλήρου τοῦ ἔργου Του.

Ὁ Σταυρός, ἡ ἀναγκαιότητά του καὶ τὸ παγκόσμιο νόημά του ἀποκαλύπτονται μὲ τὴν πολὺ σύντομη φράση τοῦ Εὐαγγελίου:

«καὶ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς...». Τώρα μπορούμε νὰ καταλάβουμε γιατί δάκρυσε : ἀγαποῦσε τὸ φίλο Του Λάζαρο καὶ γι' αὐτὸ εἶχε τὴ δύναμη νὰ τὸν φέρει πίσω στὴ ζωὴ. Ἡ δύναμη τῆς Ἀνάστασης δὲν εἶναι ἀπλὰ μία θεϊκὴ «δύναμη αὐτὴ καθ' ἑαυτήν», ἀλλὰ εἶναι δύναμη ἀγάπης, ἢ μᾶλλον ἡ ἀγάπη εἶναι δύναμη.

Ὁ Θεὸς εἶναι Ἀγάπη καὶ ἡ Ἀγάπη εἶναι Ζωή. Ἡ Ἀγάπη δημιουργεῖ Ζωή... Ἡ Ἀγάπη, λοιπόν, εἶναι ἐκείνη ποὺ κλαίει μπροστὰ στὸν τάφο καὶ ἡ Ἀγάπη εἶναι ἐκείνη ποὺ ἐπαναφέρει τὴ ζωὴ. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῶν θεϊκῶν δακρῶν τοῦ Ἰησοῦ. Μέσα ἀπ' αὐτὰ ἡ ἀγάπη ἐνεργοποιεῖται

καὶ πάλι· ἀναδημιουργεῖ, ἀπολυτρώνει, ἀποκαθιστᾷ τὴ σκοτεινὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου: «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω!..» Προσταγὴ ἀπολύτρωσης. Κάλεσμα στὸ φῶς. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶναι τὸ προοίμιο καὶ τοῦ Σταυροῦ, σὰν τὴ μέγιστη θυσία τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς Ἀνάστασης, σὰν τὸν τελικὸ θρίαμβο τῆς ἀγάπης.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο: **Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ,**

Ἔκδ. Ἀκρίτας 1990.

Πηγή: Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου Καρέα

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος

(Καθηδρικός Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος Βύρωνος)